

έτος 9ο
αρ. τεύχους 38
τρίμηνη έκδοση
διανέμεται δωρεάν
ISSN 1109-2653

ΚΩΔΙΚΟΣ : 6325

ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 506/2001 ΤΑΧ. ΜΑΝΔΡΑΣ

— 28ης Οκτωβρίου 3, 196 00 - Μάνδρα Αττικής —
www.dimofon.gr

ΔΗΜΟΦΩΝ

μελαγχολικές σκέψεις & σκέψεις για τα puzzles (Σ.Γ.Λ.)

● σελ. 2-4

εκδηλώσεις του δήμου Μάνδρας

● σελ. 5

αφιέρωμα στον Βαγγέλη Λιάπη

● σελ. 6-7

παιδική λογοτεχνία (της Ελένης Ηλιά)

● σελ. 8-9

αφιέρωμα - Μέρος Α' Νίκος Καζαντζάκης

● σελ. 10-11

περιβάλλον χιονι... ένα αιόλη θαύμα της φύσης

● σελ. 12-13

αφιέρωμα - μέρος Β' Χριστόδουλος In memoriam

● σελ. 14

λογοτεχνία παρουσίαση βιβλίου

● σελ. 15

Μανδραϊκός 25 χρόνια μπάσκετ

● σελ. 16

ΔΗΜΟΦΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Σύλλογος Ποιοτικής & Πολιτιστικής
Αναβάθμισης Δυτικής Αττικής
“Ο ΔΗΜΟΦΩΝ”

ΕΚΔΟΤΗΣ

Παναγιώτης Δημητρούλης
(Κιν.: 6977.781.753)

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΜΕΛΩΝ/ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Κοροπούλης Βασίλης
Κοροβέση Ελένη
Παπαϊωάννου Παναγιώτης
Υπεύθυνος Ύλης & Ιστοσελίδας
Παναγιώτης Δημητρούλης
(Πρόεδρος Δ.Σ.)
Υπεύθυνη Δημοσιών Σχέσεων
Κωνσταντίνα Πέππα
Τηλ./Fax: 210.55.58.291

Προεκτύπωση - Σελίδο ποιηση
Μήτισου - Τσιάμη Κατερίνα
Τεχνολόγος Γραφικών Τεχνών

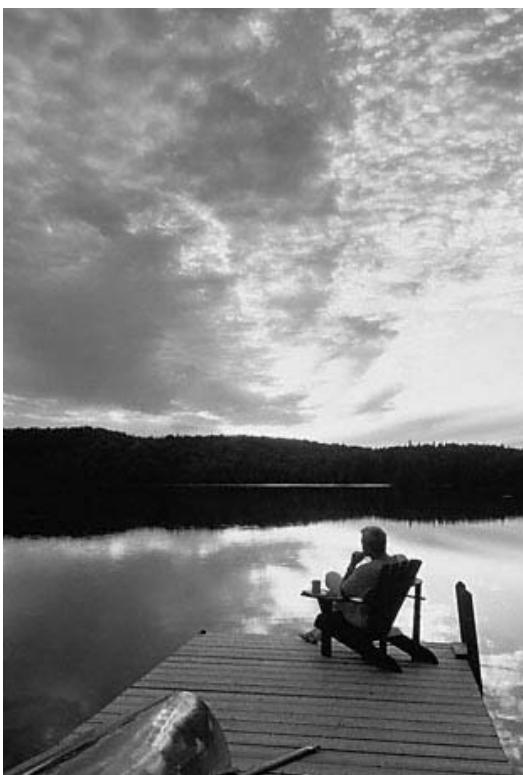
Ταχυδρομική Διεύθυνση
28ης Οκτωβρίου 3, 196 00
Μάνδρα Αττικής
Τηλ./Fax: 210.55.56.507
www.dimofon.gr
e-mail: dimitroo@otenet.gr
ALPHA BANK Αριθ. Λογ/σμού
168-00-2310062292

Επίσια Συνδρομή Μελών
Ιδιώτες: 10 Ευρώ
Οργανισμοί / Εταιρείες: 25 Ευρώ

Τα επώνυμα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις εκείνων που τα υπογράφουν. Επιτρέπεται η τμηματική ή ολική αναδημοσίευση άρθρων, υπό την προϋπόθεση ότι θα αναγράφεται η πηγή τους. Η ύλη για το τεύχος “έκλεισε” στις

Παρακαλούμε να στέλνετε το αντίγραφο της κατάθεσης στο fax του Συλλόγου ή ταχυδρομικώς για ενημέρωση. Ο “ΔΗΜΟΦΩΝ” ανταλάσσεται με όλα τα έντυπα πολιτιστικού περιεχομένου.

Σκέψεις για την **Μελαγχολία** & Μελαγχολικές (και όχι μόνο...) **ΣΚΕΨΕΙΣ**

...Πριν από λίγο καιρό έγραψα και ανάρτησα στο ιστολόγιό μου ένα κείμενο για τους Έλληνες [http://seagullstefanos.blogspot.com/2007/12/blog-post_11.html], που κατέληγε με αναφορά [γιατί μου το θύμισε έντονα] στο σπουδαίο, και για μένα, βιβλίο του Νίκου Δήμου **Η δυστυχία του να είσαι Έλληνας**.

Πάνω στο γραφείο μου, αυτή τη στιγμή, το βιβλίο που περιμένει και θα είναι το ακριβώς επόμενο που θα διαβάσω είναι το **Ο πολιτισμός πηγή δυστυχίας** του Σίγκμουντ Φρόουντ [που ο τίτλος του μου θύμισε μάλις τώρα, συνειρμικά, το “Τα οκτώ θανάσιμα αμαρτήματα του πολιτισμού μας”].

Μια άλλη ιστολόγος, η **“Vassia”** αναφέρθηκε τις προάλλες στο βιβλίο **Η ανατομία της μελαγχολίας** [<http://parafyada.blogspot.com/2007/12/2007.html>], για το οποίο πρόσφατα διάβασα και αλλού... Πέραν τούτου, διαπίστωσα ότι υπάρχει και “τρέχει” (ή έτρεχε και σταμάτησε;) μια “σκυταλοδρομία” μεταξύ των ιστολόγων (“bloggers”)...για μελαγχολικούς στίχους και μουσική. Κι η **“Καρπουζένια”**, μία ακόμα ιστολόγος, επανήλθε, εσχάτως, με ανάρτηση που έχει αναφορές στην μελαγχολία... [<http://tokarpouziblogspot.com/2008/01/blog-post.html>].

...Στο cd-player μου έχω από προχθές, και ακούω πηγαίνοντας και γυρίζοντας στην εργασία μου, το cd στο οποίο ο Μάνος Ελευθερίου διαβάζει [έξυπνη και ενδιαφέρουσα, κατ’ εμέ, ιδιώς για κάποιες περιπτώσεις, η σχετική ιδέα των audiobooks, που ενώ στο εξωτερικό είναι διαδεδομένη, εδώ μόλις πρόσφατα κάνει δειλά βήματα...] τα διηγήματα του βιβλίου του **Η μελαγχολία της πατρίδας μετά τις ειδήσεις των οκτώ**.

Και πολύ πρόσφατα τελείωσα το διάβασμα του βιβλίου του George Steiner **“Δέκα (πιθανοί) λόγοι για την μελαγχολία της σκέψης”**. Που σας εξομολογούμαται πως το αγόρασα διότι με μαγνήτισε ο τίτλος, αλλά τελικά, διαβάζοντάς το, βρήκα σ’ αυτό αλλά απ’ αυτό που περίμενα [Ανεξαρτήτως της “απογόητευσής” μου γι’ αυτό, πρόκειται για ένα σημαντικό βιβλίο, μικρό μεν και συνεπώς- ελαφρύ, αλλά βαρύ στο περιεχόμενό του...]. Ίσως τελικά να αποδειχθεί θετικό και δημιουργικό το ότι δεν διάβασα σ’ αυτό όσα περίμενα: να στρωθώ να γράψω αυτά που σκέπτομαι σχετικώς με το θέμα και δεν βρήκα γραμμένα...

“Δυστυχίες” από εδώ... **“Μελαγχολίες”** από εκεί.. Μήπως **“κινδυνεύω”**;... Ήσυχάστε!... Και “ευτυχείτε”! [μεγάλε Άλκη Στέα!]

Έχω διαβάσει -και θα αναφερθώ σ' αυτά προσεχώς- και πάμπολλα βιβλία περί ευτυχίας! Αλληλούα!

...Μήτακα και τα γραπτά μου, τα κείμενά μου, αποπνέουν μια μελαγχολία; Ίσως δε ακόμα και η ζωή μου;...

Σκέφθηκα ν' ανοίξω το λεξικό και ν' αντιγράψω, προς διευκόλυνση υμών και ημών, τον ορισμό της Μελαγχολίας Αρκεί, όμως, αυτό; Μήπως πρέπει να ανοίξω και κανένα βιβλίο ψυχολογίας... αν όχι και ψυχιατρικής...

...Το αφήνω σ' εσάς, αγαπητοί αναγνώστες. Τόσο επειδή δεν προλαβαίνω, όσο και επειδή [νομίζω πως] "δεν με αφορά" [Ποιος τρελός ή "τρελαμένος", θα μου πείτε, αντιλαμβάνεται την τρέλα του; Ποιος ανότας της ανοησία του;... Ποιος "σοφός" την ανοησία του, επίσης;... Ποιος "(φωτεινός) παντογνώστης" την... τύφλα του, την άγνοιά του;... Ποιος ημιμαθής την γελοιότητά του;... Ποιος "καυχησιάρης" την μικρότητά του;... και πάει λέγοντας... "πάει μακριά η βαλίτα"... αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία, που μας ξεστρατίζει απ' το θέμα μας;...]

Συναρτάται, λοιπόν, σκεφτόμουν [και γι' αυτό αγόρασα το προαναφερθέν βιβλίο] η σκέψη με την μελαγχολία; Κάποιος που σκέφτεται, μήπως είναι [νομοτελειακά και αυτονόητα] μελαγχολικός; Όχι για το ότι σκέπτεται... Μα γι' αυτά που [έχει την ικανότητα να] σκέπτεται!... **Αλλά και η γνώση δεν συνεπάγεται μελαγχολία;**

Αυτό πιστεύω: **Η άγνοια είναι ευτυχία. Που όμως εγώ χαρακτηρίστηκα με όπως θέλετε! δεν μπορούμε δα ν' αρέσουμε σε όλους!... δεν θα θελα μια τέτοια ευτυχία!**

Σκέφτομαι, για παράδειγμα...

...Οι άνθρωποι που λιάζονταν μακάρια στις ακτές της Νοτιοανατολικής Ασίας, προ διετίας, ήταν ευτυχισμένοι, επειδή δεν γνωρίζαν πώς πλησιάζει το φονικό τουνάμι, που επρόκειτο να τους στοιχίσει τη ζωή...

...Οι καταναλωτές που δεν γνωρίζουν τις βλαβερές συνέπειες των διαφόρων "Ε" συστατικών, απολαμβάνουν ευτυχισμένοι όποια τροφή "λαχταρίσουν", υποσκάπτοντας την υγεία τους...

[Τα παραδείγματα, βεβαίως, έχουν κι αντίθετη οπτική: Κι εμείς που γνωρίζουμε σχετικά, είμαστε ευτυχισμένοι που γνωρίζουμε, διότι έτσι μπορούμε να αποφεύγουμε και να προφυλασσόμαστε... Δύσκολα, λοιπόν, τα νοητικά παιχνίδια παραδείγματα που επιχειρώ. Με παγιδεύουν!...]

Γνωρίζω πως κάποιοι, σ' όλο τον κόσμο, εκπορνεύουν μικρά παιδιά. Ψυχή τε και σώματι. **Και νιώθω μια αφόρητη μελαγχολία...**

Γνωρίζω πως μεγαλόπρεπες βίλλες των βορείων και των νοτίων προαστείων, κι απανταχού της γης, χτίστηκαν απ' το εμπόριο των ναρκωτικών, που κόστισαν χιλιάδες ζωές. **Κι η αυτή η γνώση μου, αιτία, επίσης, να μελαγχολήσω...**

Γνωρίζω επιτυχημένους, επαγγελματικά, ανθρώπους, που "πάτσαν επί πτωμάτων", πλούσιους που κέρδισαν "στύβντας" εργαζόμενους... **Και δακρύζω...**

Γνωρίζω [γιατί το είδα ξανά, πρόσφατα, σε βίτνεο και θα γράψω, ελπίζω, σύντομα γι' αυτό] πως οι "λουσάτες" γούνες φτιάχνονται από ζώα οικτρά και απάνθρωπα (...) βασανισμένα... **Γνωρίζω και κλαίω...**

...Κλαίω και μελαγχολώ [και... "τούμπαλιν"]... γι' αυτά που γνωρίζω... **Μα και γι' αυτούς που δεν γνωρίζουν.** Συχνότατα από δική τους ευθύνη, διότι αυτή είναι η φιλοσοφία και ο τρόπος ζωής τους, δηλαδή η επιλογή τους... Κλαίω και μελαγχολώ και γι' αυτούς που βιώνουν [ως επιλογή τους] και όχι απλά και μόνο τραγουδούν το "πίνω και μεθώ". Θεωρώντας πως έτσι λύνουν ή αντιμετωπίζουν τα προβλήματα που βλέπουν και γνωρίζουν [ήτοι, άλλως, στρουθοκαμπλίζοντας...]. **Μελαγχολώ γι' αυτούς που γνωρίζουν και επιλέγουν να ξεχάσουν, που αδιαφορούν για τα σημαντικά και τα σοβαρά, που "τυρβάζουν περί άλλων, ενώ ενός εστί χρεία", που προτιμούν να μην σκέφτονται...**

Ο νους μου ξαναγύρισε, αίφνης, στο βιβλίο **"Η μελαγχολία της πατρίδας μετά τις ειδήσεις των οκτώ"**. Δεν έχω ακόμα [πλήρη] εικόνα του περιεχομένου του βιβλίου. Ο τίτλος του, όμως, είναι αφορμή για σκέψεις... [Μελαγχολικές; Εσείς θα κρίνετε....]

Είναι αλήθεια [και το έχω ακούσει από δεκάδες στόματα, από εκατοντάδες συμπολίτες μας...] πως "όταν παρακολουθείς τις ειδήσεις, θέλοντας και μη, σε πάνει μια μελαγχολία": Μελαγχολία για τα συμβαίνοντα στον κόσμο: Πόλεμοι, σφαγές, πείνα, φτώχεια, δυστυχία... Μελαγχολία για τις συγκρίσεις: μεταξύ Βορρά και νότου, δύσης και ανατολής, πλουσίων και φτωχών. Μελαγχολία διότι οι εκφωνητές και (ιδίως) οι εκφωνήτριες, σε ενημερώνουν για όλες αυτές τις δυστυχίες, μ' ένα τεράστιο χαμόγελο. Για να φανεί η απαστράπτουσα οδοντοστοιχία τους.... Μελαγχολία διότι οι πολιτικοί φορούν, με τέχνη, μια προσποιητή μάσκα θλίψης και οδύνης, διότι αυτό επιβάλλουν οι image makers και ο σκηνοθέτης...

Και μάτερα μαθαίνεις [αυτή η "ρημάδα" η πληροφόρηση, πηγή μελαγχολίας, πάλι...] πως η πλειοψηφία των νέων μεταξύ 16 και 26 ετών (νομίζω), ακριβώς επειδή έχουν μελαγχολήσει μ' αυτή την μελαγχολία που εκπέμπουν τα άλλα κανάλια στις ειδήσεις τους, επιλέγουν να παρακολουθούν ένα συγκεκριμένο κανάλι [...ονόματα δεν λέμε... υποληφείς δεν θίγουμε... "πάτημα" για μηνύσεις δεν δίνουμε και... "όποιος έχει την μύγα μυγίζει"]; Πού βρήκε, λέει, το αντίδοτο σ' αυτή τη μελαγχολία: Παρουσιάζει χαζοχαρούμενα θέματα, για χαζοχαρούμενους ανθρώπους, που προσπαθούν πίσω από μάσκες, ολοχρονίς αποκριάτικες, να κρύψουν την βαθύτατη εσωτερική μελαγχολία τους...

...Όχι, πέστε μου!.. Είναι να μην μελαγχολείς; [και πάλι...]

...Εντάξει, λες, πέρασε η ώρα των ειδήσεων, θα μας φύγει η μελαγχολία, ήρθε η ώρα της ψυχαγωγίας [...] Είδες; Πάλι "την πάτησα": Μελαγχόλισα στην σκέψη πως χρησιμοποιούμε δεν την λέξη "ψυχαγωγία" χωρίς να αντιλαμβανόμαστε το προφανές νόημά της. Κι αυτό συμβαίνει με πολλές λέξεις που χρησιμοποιούμε άκριτα...]. Με τέτοιες σκουπιδεκπομπές που συνήθως μας σερβίρουν, είναι να μην μελαγχολείς; Με τέτοιας στάθμης υποστάθμης "χιουμοριστικές" σειρές, μπορείς να αποφύγεις τη μελαγχολία!...

Γενικότερα: Στη σκέψη [αχ! Αυτή η "σκέψη", πάλι!] πως οι Έλληνες βλέπουν περισσότερη τηλεόραση από κάθε άλλο ευρωπαϊκό λαό και διαβάζει λιγότερο απ' όλους, εσείς δεν μελαγχολείτε; Στο ότι δεν βγαίνουμε από το σπίτι μας να αθληθούμε, αλλά καταντήσαμε οι πιο παχύσαρκοι, εσείς δεν βρίσκετε λόγο να μελαγχολήσετε... [χμ... μην συνεχίσω να επαναλαμβάνω όσα είχα γράψει τις προάλλες στην ανάρτηση μου "Οι Έλληνες με πληγώνουν... (όχι η Ελλάδα)"... διότι μου έρχεται μια νέα μελαγχολία, για το ότι στερεύω από νέες πρωτότυπες ιδέες... κι είμαι ακόμα σε μικρή ηλικία...]

Η σκέψη, λοιπόν, φέρνει μελαγχολία...

Κι η γνώση το ίδιο: φέρνει μελαγχολία...

Αντίθετα η ανεμελία και η αδιαφορία φέρνει ευτυχία.

Έστω φαινομενική... Την ευτυχία των ανόητων, των "χαζοχαρούμενων"...

Και, όπως έγραψα παραπάνω, "η άγνοια είναι ευτυχία"...

...χμμμ! Αυτόν τον κανόνα μην τον θεωρήσετε "θέσφατο" και μάλιστα με γενική ισχύ. Διότι, στην πραγματικότητα, **ο κανόνας αφορά μόνο τα μικρά και τα ασύμαντα**.

Γι αυτό και αρνούμαι για τον εαυτό μου μια τέτοια "ευτυχία"! Προτιμώ την "μελαγχολία" μου. Που τις υπέρτατες ακραίες, εκφάνσεις της αφορά και άπτεται του θεμελιώδους φιλοσοφικού ερωτήματος της ζωής, της σύντομης διάρκειάς της, της "ματαιότητάς" της (για κάποιους) κ.λπ.

Θυμάστε, όμως, που έγραψα παραπάνω, ότι δεν με αφορά και δεν φοβούμαι μια ψυχιατρικό τύπου και βαρύτατας μελαγχολία. Είναι διότι νιώθω ότι **η διαρκής μελαγχολία που νιώθω έχει μέσα την τον δημιουργικό και ζωογόνο σπόρο του αγώνα και της αντίστασης κατά των αιτίων που την προκαλούν.**

Διότι γνωρίζω ποια είναι τα αντίδοτα σε κάθε μορφή και έκφανση μελαγχολίας: είναι οι Αρχές, οι Αξεις, οι Ιδέες, τα Ιδανικά, ο Αγώνας για καταπολέμηση των κακώς κειμένων, η Μάχη για Αυτογνωσία και Πνευματική Πρόοδο, η Ανάταση της Ψυχής, η Πορεία προς το Θεό ή την Θεωση!.. [Αυτά είναι πολύ μεγάλα θέματα για να τα αγγίξω τώρα...]

Κι αυτή η γνώση [η γνώση των αντίδοτων στην μελαγχολία, στα οποία μόλις αναφέρθηκα] είναι [νιώστε με και πιοτέψτε με...] **η μεγαλύτερη ευτυχία!**

ΣΚΕΨΕΙΣ (τι άλλο;...)

για τα **puzzles**

...Εδώ και καιρό στριφογυρίζει στο μωαλό και δεν μ' αφήνει η ιδέα να γράψω έναν ύμνο στα puzzles και τα ψηφιδωτά και τα βιτρώ... Κι έχω πολλά να γράψω... Αυτή τη φορά θα περιοριστώ μόνο στα πρώτα...

Σπουδαίο πράγμα, στ' αλήθεια, τα puzzles. Και όχι, βέβαια, μόνο αυτά καθαυτά, μα το όλο πνεύμα τους, η φιλοσοφία που τα διαπένει, η σοφία που σε εμποτίζουν. Συχνά σε παιδεύουν να τα φτιάξεις, μα ταυτόχρονα σε (εκ-)παιδεύουν, με την ουσιαστική και βαθειά έννοια του όρου. Και δεν εννοώ μονάχα πως σε "παιδεύουν" στην υπομονή και στην επιμονή (που και αυτό μονάχα θα αρκούσε, αναμφισβήτητα, να καταστήσει τα puzzles παιχνίδια ανεκτίμητα...)!

Παιχνίδι, για παιδιά, μα και παιχνίδι για μεγάλους. **Παιχνίδι για παιδείαλ.**

Εδώ η εικόνα δεν σου δίνεται έτοιμη, που εύκολα και εύπεπτα μπορείς να απολαύσεις... Πρέπει να παιδευτείς, να μοχθήσεις για να τα καταφέρεις και να την απολαύσεις... **Σκόρπια κομμάτια που πρέπει να συνθέσεις!** Θαρρείς πως δεν είναι και αυτό μορφή δημιουργίας... Πρέπει να βρεις τις σχέσεις των κομματών, το πώς ταιριάζει το ένα με το άλλο, ποια μπορούν να ενωθούν και ποια "δεν κάνουν χωριό"... Κι είναι κριτήριο, σ' αυτό, όχι μονάχα οι προεξοχές και τα "κολπώματα", μα και τα χρώματα ή τα σχήματα που είναι αποτυπωμένα επάνω τους.

[Και μην μου πείτε πως δεν κάνατε κι εσείς, κάποια στιγμή, τον παραλληλισμό με τους ανθρώπους και τις μεταξύ τους σχέσεις!..] Άλλοι ταιριάζουν μεταξύ τους κι άλλοι όχι. Γιατί κι οι άνθρωποι έχουν, και αυτοί, και τις προεξοχές μα και τα (πώς αλλιώς να τα αποκαλέσω, άραγε) κολπώματα. Έτσι αλληλοσυμπληρώνονται οι άνθρωποι, είτε σαν φίλοι είτε, ίδιως, σαν ζευγάρια. Η "υπεροχή" του ενός, σ' έναν τομέα, ταιριάζει και "παντρεύεται" με κάποια αντίστοιχη "αδυναμία" και "υστέρηση" της άλλου...]

Θυμάστε, σίγουρα, τον πιο ευφυή τρόπο για να φτιάξουμε ένα puzzle, παιδιά ακόμα; Πρώτα προσπαθούσαμε να φτιάξουμε το γύρω γύρω, το πλαίσιο, ή έστω- ξεκινάγμε από την μιαν άκρη... [Τα κομμάτια με ευθύγραμμη την μια πλευρά τους, μπορούσαν κι ήταν ένα σημείο αναφοράς για να κινήσουμε... Πολύ δε περισσότερο εκείνα τα κομμάτια που είχαν δύο τέτοιες ευθύγραμμες πλευρές, τέσσερα κομμάτια όλα κι όλα σ' ένα puzzle, που σηματοδοτούσαν οριοθετούσαν τις γωνίες...]

Τώρα που έγραφα αυτά, τ' αμέσως παραπάνω, μου 'ρθε η σκέψη πως ο καθένας μας είχε την τεχνική του, ανάλογα, ίσως, με τον χαρακτήρα του... Μα, αλήθεια, υπάρχει άραγε κανείς που ξεκινούσε όλο επούτο το εγχείρημα μόνο και αποκλειστικά απ' το μέσο, χωρίς καμιάν αναφορά με τις γωνίες ή, έστω, με τις άκρες; Θα ήθελα, ειλικρινά, επούτο να το ξέρω... **Κι ένας ψυχολόγος να μας το ερμηνεύσει...**

Δεν είμαι δα εγώ κανένας ψυχολόγος. Μα αφήστε με να καταθέσω κάποιες σκέψεις σχετικές:

Τι σημαίνει, άραγε, να "στήνει" κάποιος, πρώτ' απ' όλα, το γύρω γύρω του τελικού σχεδίου; Μήπως ακριβώς την ανάγκη να οριοθετήσει ένα πλαίσιο, μέσα στο οποίο, στη συνέχεια, θα μπορεί να "κινηθεί", να "χτίσει", να συνδυάσει, να δημιουργήσει;...

Τι σημαίνει, πάλι, το να επιλέξει κάποιο παιδί να ξεκινήσει, απλώς, από την μια πλευρά κι ύστερα ν' αρχίσει να επεκτενεται; Μήπως ότι, σε κάθε περίπτωση, ίδιως δε όταν δεν γίνωσκε στιγουριά, έχουμε ανάγκη ενός σημείου αναφοράς ως αφετηρίας;...

Αλλά και η συνέχεια και το ακολουθούμενο σύστημα του καθενός, προφανώς έχει την ψυχολογική αξία και σημασία του: Άλλος μπορεί να παίρνει ένα κομμάτι, στην τύχη, και να προσπαθεί να εντοπίσει πού θα πρέπει να τοποθετηθεί... Κι άλλος μπορεί να ψάχνει από το σύνολο των κομματιών, ποιο είναι το συγκεκριμένο που θα πρέπει να τοποθετηθεί σ' ένα συγκεκριμένο σημείο του τελικού puzzle... Άλλοι προτιμούν να έχουν τα μη τοποθετημένα κομμάτια "φύρδην μίγδην" κι άλλοι επιλέγουν να τα απλώσουν όλα με την "καλή" επιφάνεια προς τα πάνω...

...Κι άλλοι ανακαλύπτουν μόνοι τους τις μεθόδους και τις τακτικές, ενώ άλλοι προτιμούν (ή... υποκύπτουν...) ν' ακολουθήσουν τις συμβουλές και τις οδηγίες των μεγαλυτέρων...

Puzzles με 500 κομμάτια... με 1000 κομμάτια... με 2000 κομμάτια... μέχρι κάποια τεράστια... Και τα τελευταία ίδιως χρόνια, διάφορες νέες παραλλαγές: κομμάτια ελαφρώς κυρτά, που δημιουργούν puzzles- σφαίρες, ή/και, ακόμα πιο προχωρημένο: τρισδιάστατα puzzles... Τα puzzles σφαίρες "καταργούν" τις γωνίες, τις πλευρές, τις άκρες... τα σημεία αφετηρίας ή αναφοράς... Τα τρισδιάστατα puzzles ανοίγουν την πόρτα στην... τρίτη διάσταση...

...και το μωαλό μας σε άλλες διαστάσεις.

Σκεφθείτε, για παράδειγμα, "κλασσικά" - επίπεδα puzzles, που στη συνέχεια, τοποθετούμενα το ένα πάνω στο άλλο, να δημιουργούν, "δευτερογενώς", τρισδιάστατα puzzles!...

...ή, πάλι, σφαιρικού σχήματος puzzles, που να συνδέονται μεταξύ τους... Για παραδείγμα: Σαν αναπαράσταση ουράνιων (σφαιρικών) σωμάτων, να συνδέονται μεταξύ τους και να σχηματίζουν πλανητικά συστήματα γαλαξίες...

...Κι όλα αυτά τα επιμέρους ερωτήματα puzzles, να συνδέονται μεταξύ τους, δημιουργώντας ακόμα μεγαλύτερα συστήματα... (ίσως για σκεφθείτε το...- ακόμα και στη διάσταση του χρόνου...)

Να προχωρήσω τη σκέψη μου, ώστε να γίνει αντιληπτό για ποιόν λόγο με "τρελαίνει" (για την ακρίβεια: με "ενθουσιάζει") η ιδέα των puzzles...

Σκεφθείτε την εξής εικόνα: Ένα παιδί και γύρω του, σωροί σωροί, κομμάτια διάφορων puzzles, που σιγά σιγά τα παιδί τα βάζει σε τάξη σύμφωνα με την εικόνα οδηγό... Puzzles που, ολοκληρωμένα πια, αποτελούν επιμέρους κομμάτια άλλων, μεγαλύτερων puzzles, καθώς συνδέονται μεταξύ τους... Άλλα puzzles που δεν έχουν εικόνα οδηγό κι έτοι πρέπει να την μαντέψει ή να την φανταστεί κανείς, δραστηριοποιούμενος πιο δημιουργικά. Κι ένα σωρό κομμάτια, σε σωρούς ή σκορπισμένα, που μπορεί κανείς να τα συνδύσει με χίλιους δύο τρόπους διαφορετικούς, που θα δημιουργήσουν, αντίστοιχα, ανάλογα με την απόφαση και τον συνδυασμό, διαφορετικά (κατά περίπτωση) συστήματα puzzles!...

...Και τώρα δες τα όλα αυτά, κάτω από ένα νέο πρόσμα, ένα νέο φως, μια νέα οπτική γωνία:

Μήπως έτοι δεν είναι, φίλε αναγνώστη, η ζωή μας; **Έτσι δεν μαθαίνουμε ή/και συνθέτουμε, σιγά σιγά, τον κόσμο (μας);** Το μικρό παιδί, μεγαλώνοντας, συνδέει σιγά σιγά, σαν κομμάτια από puzzle, σαν ψηφίδες, τις επιμέρους γνώσεις και εμπειρίες που παίρνει απ' το σχολείο, απ' τα βιβλία, απ' το περιβάλλον του, απ' όλες τις πηγές γνώσης και πληροφόρησης, και σχηματίζει το puzzle της γνώσης (του) των επιμέρους επιστημών... Κι ύστερα συνδύαει τις επιμέρους επιστήμες μεταξύ τους, σε μεγαλύτερο puzzle... Κι ύστερα, καθώς το παιδί έχει γίνει πλέον ενήλικος, επιστήμων και ερευνητής, βρίσκει σε σωρούς ή σκόρπια, άλλα κομμάτια, που δεν εντάσσονται σε γνωστά και προσχεδιασμένα puzzles, και καλείται αυτός πλέον να τα βάλει σε τάξη, να τους δώσει σχήμα και μορφή, να διατυπώσει νέες θεωρίες... Ή, ακόμα, νέες μορφές έκφρασης και τέχνης!... Ή να ανοίξει έναν νέο δρόμο στην φιλοσοφία!...

Κι αυτά τα puzzles... τα πάιρνει, ύστερα, η επόμενη γενιά, κι άλλα τα κρατά ανέπαφα... κι άλλα τα τακτοποιεί με τρόπο διαφορετικό... κι η συνολική μορφή του όλου συστήματος των puzzles της κάθε εποχής ή της κάθε στιγμής... είναι, κι αυτή ακόμα, ένα κομμάτι τρισδιάστατο στο puzzle του χωροχρόνου της ανθρωπότητας!...

Σ.Γ.Λ.

<http://seagullstefanos.blogspot.com>

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

ΤΗΣ Δημοτικής Φιλαρμονικής

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε το απόγευμα της Κυριακής 24 Φεβρουαρίου, η καθιερωμένη ετήσια συναυλία του μουσικού σώματος του Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Μάνδρας που γίνεται στη μνήμη του μουσικού Γ. Αλετρά. Σ' ένα κατάμεστο από κόσμο Δημοτικό Θέατρο, διάχυτη ήταν η συγκίνηση για ένα νέο της πόλης που χάθηκε τόσο νωρίς, αλλά και για ένα μουσικό που μεγάλωσε μέσα στις τάξεις της Δημοτικής Φιλαρμονικής. Την εκδήλωση άνοιξε με την ομιλία του, ο Πρόεδρος του Π.Ο.ΔΗ.Μ. Αθανάσιος Κυδώνης, ο οποίος αφού καλωσόρισε τους παρευρισκόμενους και χαιρέτισε αυτή την εκδήλωση αγάπης και μνήμης, ζήτησε την στήριξη των γονέων στις προσπάθειες των παιδιών που συμμετέχουν στα τμήματα του Π.Ο.ΔΗ.Μ., ώστε να γίνει ο Πολιτιστικός Οργανισμός αρωγός στην πολιτιστική ανύψωση του τόπου. Εξαιρετική και άμεση ήταν, κατά γενική ομοιολογία, η παρουσίαση του προγράμματος από τον γνωστό δημοσιογράφο και αρχισυντάκτη της NET, Αλέξανδρο Λαχανά καθώς και η συμμετοχή του ακορτεονίστα Σπύρου Κωστή και του βαθύφωνου Χρήστου Αμβράζη που μάγεψαν το κοινό με τη μοναδική ερμηνεία τους. Και βέβαια πώς θα μπορούσε κανείς να παραλείψει να αναφέρει τις πραγματικά συγκινητικές εκτελέσεις όλων των μουσικών της Φιλαρμονικής, σε μια συναυλία χωρίς πένθιμο χαρακτήρα, σε μια γιορτή μνήμης για έναν αγαπημένο φίλο. Την εκδήλωση έκλεισε με χαιρετισμό της η Δήμαρχος Μάνδρας και Γιάννα Κριεκούη, η οποία φανερά συγκινημένη, εξήρε το έργο της Φιλαρμονικής, συνεχάρη τους μουσικούς και τον Πρόεδρο του Πολιτιστικού Οργανισμού για τη συναυλία αυτή και δεσμεύθηκε να θέσει στόχο την υλοποίηση τέτοιων εκδηλώσεων που προάγουν τον πολιτισμό, ακόμη και σε μηνιαία βάση. ●

www.mandra.gr

ΚΟΠΗ ΠΙΤΑΣ ΣΤΗ Δημοτική βιβλιοθήκη

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Μάνδρας το απόγευμα της Τετάρτης 13 Φεβρουαρίου. Ο χώρος της βιβλιοθήκης από νωρίς γέμισε παιδιά, με τους γονείς τους και με πολύ κόσμο, φίλους και μέλη της βιβλιοθήκης.

Όλα τα μικρά μέλη της βιβλιοθήκης, με λαχτάρα περίμεναν να πάρουν το κομμάτι τους, ευχόμενα να βρουν ένα από τα πολλά φλουριά γνωρίζοντας ότι οι τυχεροί θα κέρδιζαν πολλά δώρα. Η Αντιδήμαρχος και Πρόεδρος της Δημοτικής Βιβλιοθήκης, κ. Θάλεια Βάσση, ξεκινώντας την εκδήλωση καλωσόρισε τους προσκεκλημένους και αναφέρθηκε στο πολύ σημαντικό έργο που επιπλέει η Βιβλιοθήκη. Η Δήμαρχος, κ. Γιάννα Κριεκούη καλωσόρισε και ευχήθηκε, με τη σειρά της, στους προσκεκλημένους και σε όλα τα παιδιά και τόνισε τις σημαντικές προσπάθειες που γίνονται από το Δήμο ώστε να δημιουργηθεί ένας νέος χώρος Πολιτισμού. Ένας χώρος μεγαλύτερος και αριστότερος όπου θα στεγάζεται και η Δημοτική Βιβλιοθήκη, διευρύνοντας τις δράσεις και τις λειτουργίες της. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους η Δήμαρχος Μάνδρας, κ. Γιάννα Κριεκούη, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου, κ. Γεώργιος Διολέτης, ο Αντιδήμαρχος, κ. Γιάννης Λιούλης, Πρόεδροι Νομικών Προσώπων του Δήμου, Πρόεδροι Πολιτιστικών και Εξωραϊστικών Συλλόγων και Διευθυντές Σχολείων της πόλης. ●

www.mandra.gr

Στις 14 Ιανουαρίου 2008 πραγματοποιήθηκε, με

μεγάλη επιτυχία, στη "Στοά του Βιβλίου"

η παρουσίαση της σειράς των βιβλίων του

Μητροπολίτη Γόρτυνος & Μεγαλοπόλεως

κ.κ. Ιερεμία υπό τον τίτλο "Η Πεντάτευχος", που

εκδόθηκαν υπό την αιγίδα της "Αποστολικής

Διακονίας της Ελλάδος".

Ο Διευθυντής της "Αποστολικής Διακονίας",

Επίσκοπος Φαναρίου κ.κ. Αγαθάγγελος

προλόγισε την εκδήλωση, ενώ την παρουσίαση

των βιβλίων έκαναν ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου

κ.κ. Ιερόθεος Βλάχος, ο καθηγητής του Πανε-

πιστημίου Αθηνών πατέρη Γεώργιος Μεταλληνός και η

Λέκτορας κα Σιδέρη - Παπαδοπούλου. Την εκδήλωση

έκλεισε ο συγγραφέας των βιβλίων Σεβασμιώτατος

κ.κ. Ιερεμίας.

Την Πέμπτη 6 Μαρτίου τ.έ., στον "Λόφο Καφέ",

το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού

Αγίων Κωνσταντίνου & Ελένης Μάνδρας

πραγματοποίησε εκδήλωση (απογευματινό τσάι), με

σκοπό την οικονομική ενίσχυση για την αποπεράτωση

του Πνευματικού Κέντρου του ναού.

Η εκδήλωση στέφθηκε από επιτυχία.

Από αρχείο της οικογένειας I. Καλομενίδη

Χαίρε Βαγγέλη, χαίρε!

*Αυτή η πόλη που ελάτρεψες πολύ
 Είναι μια μάγισσα που σε ταλαιπωρεί
 Εσύ της δίνεις τόσα χρόνια τα παιδιά σου
 Κι' Αυτή δε νοιάζεται και για την αφεντιά σου
 Χαίρε που η πόλη σου σε αγαπά πολύ
 κι όλα τα χάλια της τα κρύβει στο χαλί
 Και μόνο όταν ξαναζεί η Περσεφόνη
 Όλα τα άπλυτα τ' απλώνει στο μπαλκόνι
 Όταν σε θέλουν όλοι τρέχουνε κοντά σου,
 θαυμάζουν το συγγραφικό ανάστημά σου
 Στην πόλη αυτή ευαγγελίζονται τα πάντα
 κι αν δεν δίνεις θα σε βάλλουνε στην μπάντα
 Ευαγγελίζου γη χαράν μεγάλη
 Βαγγέλης Λιάπης απέθανε μα θάλλει*

Ο Βαγγέλης Λιάπης γεννήθηκε στην Ελευσίνα το 1914. Η στοιχειώδης εκπαίδευση του έγινε στην Ελευσίνα, η ανώτερη (Γύμνασιο) στα Μέγαρα και η ανώτατη στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, από όπου πήρε το πτυχίο της Νομικής και άσκησε το επαγγέλμα του δικηγόρου στην Αθήνα. Συγχρόνως παρακολούθησε επί 13 χρόνια μαθήματα: Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας, Παιδαγωγικής, Ρητορικής και Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο ελεύθερο Πανεπιστήμιο ΑΘΗΝΑΙΟΝ.

Στρατεύθηκε κατά τον Ελληνοαλβανικό πόλεμο και στη συνέχεια πήρε μέρος στην Αντίσταση κατά την κατοχική περίοδο, που του στοίχισε φυλακίσεις και διώξεις.

Έζησε στην Ελευσίνα και από το γάμο του με Ελευσινιώτισσα απέκτησε δύο θυγατέρες.

Από νεαρή ηλικία ασχολήθηκε με την έρευνα του παραδοσιακού βίου της περιοχής της Ελευσίνας και της ιστορίας της, τόσο κατά την αρχαιότητα, όσο κυρίως κατά τα νεότερα χρόνια. Το συγγραφικό του έργο τον έκανε γνωστό ευρύτερα, κυρίως δε εξαιτίας ενός δικού του τρόπου έρευνας του παραδοσιακού βίου της περιοχής που γεννήθηκε και έζησε, γιατί δεν υπήρξε μόνον περιγραφικός, αλλά έμπαινε βαθιά στην ουσία των πραγμάτων και αντλούσε πολύτιμα στοιχεία. Με τον τρόπο του Λιάπη, η λαογραφική έρευνα δεν αποτελούσε φωτογραφία αλλά έρευνα της ουσίας. Ήταν πλούσια η κοινωνική του δράση. Ανήκε στον αριστερό χώρο και συμμετέχει σε όσες πολιτιστικές και πνευματικές εκδηλώσεις σημειώθηκαν στην Ελευσίνα από το μεσοπόλεμο.

Ο Βαγγέλης Λιάπης εκτός των άλλων συμμετείχε στο Παγκόσμιο Συνέδριο Λαϊκής Τέχνης της ΟΥΝΕΣΚΟ, στο διαρκές Συμπόσιο Ιστορίας - Λαογραφίας Αττικής, ήταν τακτικός συνεργάτης στο επίσημο όργανο της Ακαδημίας Επιστημών της Αλβανίας KULTURA POPULLORE και στο περιοδικό LIDJA των αλβανοφώνων της Καλαβρίας, ήταν μέλος του Δ.Σ. του Σωματείου "Ελληνικοί χοροί Δώρα Στράτου" και μέλος του τμήματος Ελλάδος της Διεθνούς Οργάνωσης Λαϊκής Τέχνης ΟΥΝΕΣΚΟ.

Στις 16 Ιανουαρίου 2008 νοσηλεύτηκε στο Θριάσιο Νοσοκομείο μετά από εγκεφαλικό επεισόδιο και έφυγε από κοντά μας, πλήρης ημερών στις 12 Φεβρουαρίου 2008.

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

- 1975 "Ελευσίνα αρχαία εποχή" (Ιστορία)
 1975 "Αντίσταση 1941-1944" (Ιστορία)
 1980 "Αρβανίτικος γάμος", έκδ. Πορεία, β' έκδ. 1988,
 έκδ. Δωδώνη
 1985 "Αρβανίτικο μοιρολόγι", έκδ. Δωδώνη
 1987 "Ο χορός στους Κουντουριώτες", έκδ. Ifestia
 1988 "Αρβανίτικα ζακόνια νοοτροπίες", έκδ. Δωδώνη
 1989 "Τα παραμύθια" (επιμέλεια), έκδ. Β' Κ.Α.Π.Η.
 Ελευσίνας
 1993 "Η Ελευσίνα στα νεότερα χρόνια"
 1995 "Δήμητρα" (Θέατρο)
 1995 "Λαϊκή παράδοση, Το παραμύθι στη Βορειο-
 δυτική Αττική"
 1995 "Παιλιά παιδικά παιχνίδια", έκδ. Α' Κ.Α.Π.Η.
 Ελευσίνας
 1997 "Ελευσίνα στα νεότερα χρόνια ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ-
 ΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ"
 1997 "Παιλιές εικόνες"
 1997 "Παρανίσεις" (Μικρή βιβλιοθήκη)
 1997 "Το σχολειό μου" (Μικρή βιβλιοθήκη)
 1998 "Λαϊκά έθιμα και δοξασίες στην Ελευσίνα", έκδ.
 Δήμου Ελευσίνας
 1998 "Θριάσιο" (Μικρή βιβλιοθήκη)
 1998 "Λούλετ έ βασιλικό ΤΟ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΙΚΟ
 ΕΡΩΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ", έκδ. Διεθνής οργάνωση
 λαϊκής τέχνης UNESCO
 1999 "Μαγούλα", έκδ. Κοινότητα Μαγούλας
 1999 "Ελευσινιακοί χοροί δια μέσου των αιώνων",
 έκδ. του ιδίου
 1999 "Αντιγόνη"
 2000 "Το χρέος" (Μικρή βιβλιοθήκη)
 2000 "Σεξουαλική Λαογραφία", έκδ. Διεθνής
 Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης, Ελληνικό Τμήμα
 2000 "Ταβέρνες", έκδ. Μαυρίδης
 2000 "Συνοικίες και γειτονίες της Ελευσίνας"
 (Μικρή βιβλιοθήκη)
 2001 "Αντίσταση 1940-1944", τεύχος δεύτερο,
 έκδ. του ιδίου
 2002 "Πλευματική πορεία της Ελευσίνας", έκδ. του
 ιδίου
 2002 "Παραδοσιακός κοινωνικός βίος", έκδ. του
 Δήμου Ελευσίνας
 2003 "Χριστοφόρος Χατζής", έκδ. του ιδίου
 2003 "Μπαίτη", έκδ. Α' Κ.Α.Π.Η Ελευσίνας
 2004 "Οδοιπορικό στην Ελευσίνα", έκδ. του ιδίου
 2005 "Ελευσινιακά θεατρικά δρώμενα", έκδ. του ιδίου
 2005 "Η διοικητική πορεία της Ελευσίνας" (1835-2000),
 έκδ. Δήμου Ελευσίνας
 2006 "Ο Άγιος Βλάσιος", έκδ. του ιδίου
 2006 "Επίγεια και επουράνια", έκδ. του ιδίου
 2006 "Ο παπα-Χρήστος", έκδ. Μορφωτικός Προοδευ-
 τικός Όμιλος Μάνδρας
 2003 "Αφανείς Παρουσίες", έκδ. του ιδίου
 2007 "Της θάλασσας και της στεριάς", έκδ. του ιδίου

Στο παρόν τεύχος θα παρουσιάσουμε λογοτεχνικά βιβλία των οποίων το κοινό χαρακτηριστικό είναι ότι έχουν ήρωες ζώα. Πρόκειται για ιδιαίτερα δημοφιλή επιλογή όχι ασφαλώς μόνο στις μέρες μας αλλά σε κάθε εποχή.¹ Τα ζώα ως λογοτεχνικά πρόσωπα επιτρέπουν στο συγγραφέα να εκφραστεί αλληγορικά, θυμίζουμε εδώ τους κλασικούς αισώπειους μύθους, επίσης αυτούς του Σαμανιέχο, του Λα Φοντάιν κ. ά. κ. Επιπλέον συνήθως εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν για τους μικρότερης ηλικίας αναγνώστες τα έργα που αναφέρονται στους δεσμούς μεταξύ παιδιών και ζώων και σε περιπέτειες ή χαρακτηριστικά και συνήθειες των τελευταίων.

19

**Γαλάτειας Γρηγοριάδου-Σουρέλη,
Αν κατάλαβες...τρελά πράγματα
(εκδόσεις Πατάκης)**

Βιβλίο διασκεδαστικό, που υποβάλλει τις κορυφαίες διαχρονικές και πολιτισμικές αξίες, αποφεύγοντας το διδακτισμό. Στο εισαγωγικό του κεφάλαιο αναδεικνύεται η δύναμη της φαντασίας μέσα από το χιούμορ και τις ανατροπές. Αφηγητής είναι ένα μικρό παιδί. Στις ιστορίες που παρουσιάζει, οι ήρωες ανήκουν στο ζωικό βασίλειο και γίνονται σύμβολα-πρότυπα συμπεριφορών και στάσεων. Ψάρια, πουλιά, έντομα, θηλαστικά, ακόμη και όργανα του ανθρωπίνου σώματος εμφανίζονται να δοκιμάζονται συνεχώς, να αντιμετωπίζουν διλήμματα. Πάντα ωστόσο στο τέλος παίρνουν τη σωστότερη απόφαση, όπου τους οδηγούν τα βιώματά τους. Η καλοσύνη, η μετριοφροσύνη, η γενναιοψυχία, η εργατικότητα, η φιλαλήθεια, η συγγνώμη, η συνεργασία και η φιλία συνιστούν τις επιλογές τους. Οι περισσότερες ιστορίες είναι πρωτότυπες, υπάρχουν όμως και μερικές εύστοχες διασκευές γνωστών μύθων, όπως "Η αρκούδα και ο μαστροχαλαστής". Σε τρεις ιστορίες επιχειρείται να δοθεί κάποια ερμηνεία για την υπόσταση και τη συμπεριφορά διαφόρων φυσικών πλασμάτων μέσα από την ανθρωπίνη οπτική και λογική. Γιατί οι κότες σηκώνουν το κεφάλι τους όταν καταπίνουν το νερό, πώς τα χελιδόνια μαντεύουν τον ερχομό της Άνοιξης ή πού οφείλει τ' όνομά της η πασχαλίτσα είναι οι συγκεκριμένοι προβληματισμοί που εμπνέουν τη συγγραφέα. Οι ερμηνείες όπου οδηγείται, αν και αυθαίρετες, συγκινούν και γοητεύουν τον αναγνώστη.

20

**Φιλομήλας Βακάλη-Συρογιαννοπούλου,
Πού είσαι πάλι Πουσιπάλι;
(εκδόσεις Πατάκη)**

Συναρπαστική αφήγηση, που μεταδίδει αβίαστα γνώσεις για το ζωικό βασίλειο και κυρίως πολύτιμες εμπειρίες και συναισθήματα. Ο Πουσιπάλι επιλέγει έναν τρόπο ζωής διαφορετικό από το συνηθισμένο στην κοινωνία των μυρμηγκιών και τελικά επιτυγχάνει το ακατόρθωτο. Τραγουδά τόσο μαγευτικά, που ακόμη και οι δικοί του οι οποίοι τον είχαν εκδιώξει, τον αναγνωρίζουν και τον αποδέχονται. Γίνεται μάλιστα παράδειγμα προς μίμηση για τα νεότερα μυρμήγκια. Τα στερεότυπα του Τζίτζικα και του Μέρμηγκα του κλασικού μύθου καταρρίπτονται, η μεταξύ τους αντιπαλότητα ανατρέπεται πλήρως, καθώς στο σύγχρονο κείμενο αφενός το τζίτζίκι εμφανίζεται να σώζει τη ζωή του Πουσιπάλι κατά τη διάρκεια του Χειμώνα. Αφετέρου δε ολόκληρη η κοινότητα των μυρμηγκιών επιλέγει το Τζίτζικα-δάσκαλο ως έμβλημα του Πουσιπάλειου ωδείου. Το χιούμορ, το αίσιο τέλος και

γενικότερα η αισιόδοξη προοπτική συμπληρώνουν τις αρετές του κειμένου.

21

**Δέσποινας Παυλάκη,
Το χορτοφάγο τσακάλι
(εκδόσεις Πορτοκάλι)**

Περιπτειώδες παραμύθι, που κατορθώνει να διατηρήσει αμείωτο το αναγνωστικό ενδιαφέρον. Ο μικρός ήρωας, ένα τσακάλι, βιώνει μια εσωτερική σύγκρουση. Αν και οφείλει να κυνηγά και να καταβροχίζει ζώα, ώστε να αποδειχθεί άξιος να διαδεχθεί τον πατέρα του στην αρχηγία της αγέλης, προτιμά να τρώει χορταρικά και να διατηρεί φιλικές σχέσεις με όλα τα είδη του ζωικού βασιλείου. Οι δυσκολίες του πολλαπλασιάζονται, καθώς εκτός από το γεγονός ότι απογοητεύει τους γονείς του, έχει να αντιμετωπίσει τη δυσπιστία και την απόρριψη των παραδοσιακά χορτοφάγων ζώων, που αγνοούν τις προθέσεις του και όποτε επιδιώκει να τα πλησιάσει απομακρύνονται τρομαγμένα. Κατά τη δι-

¹ Έβλ. σχετικά το κείμενο της Βίτως Αγγελοπούλου, "Τα ζώα στη λογοτεχνία για παιδιά", περ. Διαβάζω, τ. 51, Μάρτιος 1982, σσ. 95-99 και της Ελένης Α. Ηλία, "Τρία παιδικά βιβλία της τελευταίας δεκαετίας με ήρωες ζώα", περ. Σύγχρονο Νηπιαγωγείο, τχ. 15, Μάιος-Ιούνιος 2000, σσ. 18-20.

22

Γιάννη Ξανθούλη,
Το ταξίδι του Φριχτούλη
 (εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα)

άρκεια της αναγκαστικής μοναξιάς του, ο αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να παρακολουθεί τον εσωτερικό του κόσμο. Η αίσια έκβαση έρχεται απροσδόκητα όταν στην ομοιογία του μικρού ήρωα πως προτιμά τα χορταρικά, τα υπόλοιπα τσακάλια τον επευφημούν για το θάρρος του να παραδεχθεί τη διαφορετικότητά του και κατά συνέπεια τον κρίνουν άξιο για αρχηγό.

Γιάννη Ξανθούλη,

Το ταξίδι του Φριχτούλη

(εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα)

Πολύ εύστοχη και διασκεδαστική η έμμετρη, ομοιοκατάληκτη απόδοση της ιστορίας ενός ποντικού, που έφυγε από τον κήπο όπου ζούσε με την οικογένειά του, επιδιώκοντας πιο άνετη ζωή. Το οικολογικό μήνυμα των πρώτων στροφών, στις οποίες ο Φριχτούλης εμφανίζεται αγανακτισμένος από τα ραντισμένα λαχανικά, το διαδέχονται διάφορα κοινωνικά μηνύματα. Τέτοια είναι οι κίνδυνοι που μας απειλούν μακριά από το προστατευμένο οικογενειακό περιβάλλον, η πολύτιμη συμβολή των εμπειριών στην καλλιέργεια της σκέψης κ.ά. Το μικρό αναγνώστη ενθουσιάζει ιδιαίτερα

η χιουμοριστική γραφή, καθώς και η διαπίστωση ότι η διάθεση για περιπέτεια του Φριχτούλη εκτονώνεται μέσα από τα όνειρα, με άλλα λόγια, ότι η φαντασία αποδεσμεύει.

23

Αντώνη Παπαθεοδούλου,
Το κοκαλάκι της νυχτερίδας
 (εκδόσεις Παπαδόπουλος)

Πρόκειται για μια χιουμοριστική ιστορία, η οποία επίσης αποδίδεται με μέτρο και ομοιοκαταληξία. Σε αρκετά σημεία της μοιάζει με λίμερικ, γεγονός που την καθιστά ακόμη πιο διασκεδαστική. Στο αποτέλεσμα αυτό συμβάλλει και η τεχνική της επανάληψης σε συνδυασμό με το λεκτικό χιούμορ. Αυτό συνίσταται στη δισημία της φράσης "το κοκαλάκι της νυχτερίδας", η οποία για την ίδια αναφέρεται στο ροζ αντικείμενο που φορά στα μαλλιά της ενώ για τους ανθρώπους σημαίνει την εξαιρετική τύχη.

24

Κώστα Πούλου,
Ο Νίκος και ο Λύκος
 (εκδόσεις Παπαδόπουλος)

Πρόκειται για διασκευή του γνωστού μύθου "Ο γάιδαρος, η αλεπού και ο λύκος". Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τον ανομοιοκατάληκτο δεκαπεντασύλλαβο με ιδιαίτερη δεξιοτεχνία. Εκείνο ωστόσο το στοιχείο που κυριολεκτικά συναπάζει τον αναγνώστη είναι το χιούμορ, που προκύπτει από τις παραπρόσεις περί χορτοφαγίας κ. λπ. Τα ζώα-ήρωες δηλαδή εκφράζονται σαν άνθρωποι για τις διατροφικές τους συνήθειες, τη νομοθετική εξουσία, τα παραπτώματά τους και τις ποινές που τους επιβάλλονται.

25

Λήδας Βαρβαρούση,
Ένα σκουλήκι με φτερά
 (εκδόσεις Παπαδόπουλος)

Ευφάνταστο και επιτυχημένο το έμμετρο κείμενο, το οποίο παρουσιάζει ένα σκουληκάκι διαφορετικό, ταπεινότερο από τα υπόλοιπα που εξελίσσεται σε πεταλούδα. Η έκπληξη που προκαλεί και στο ίδιο αυτή η εξέλιξη συμπίπτει με τον έρωτά του για μια πανέμορφη θηλυκή πεταλούδα. Αισιοδοξία και χιούμορ τα χαρακτηριστικά του έργου.

26

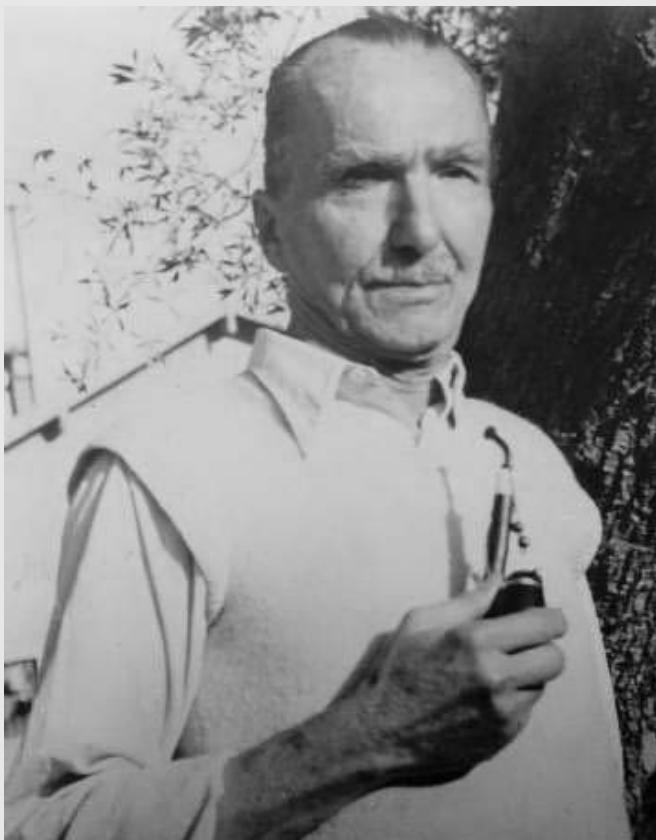
Λιάνας Δενεζάκη,
Το δάσος που άλλαξε όνομα
 (εκδόσεις Λιβάνης)

Διασκευή του μύθου του Αισώπου "Μαϊμού και Αλεπού". Η εντύπωση που αποκομίζει εδώ ο αναγνώστης, καθώς η συμπεριφορά των ζώων γίνεται κοσμιότερη όταν επιδιώκουν να ψηφιστούν, είναι πως όλοι μπορούν να συνεισφέρουν σε μια κοινωνία και έτσι να βελτιώσουν και τον εαυτό τους. Στη δημοκρατία κανένας δεν είναι παντοδύναμος, όλοι χρειάζονται τους άλλους. Τα θετικά μηνύματα και η αισιοδοξία που απορρέουν από το έργο συνιστούν τα βασικά του πλεονεκτήματα.

27

Κατερίνας Γεωργίου,
Ο Μίδας το χρυσόψαρο
 (εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα)

Εξαιρετικό κείμενο, που συνδυάζει το χιούμορ -λεκτικό- και καταστάσεων και την περιπέτεια. Άριστη η απόδοση του ψυχισμού του μικρού Μίδα, γοργός ο ρυθμός της αφήγησης, ζωντανή η εικονογράφηση, άρτια η χρήση του συνόλου των αφηγηματικών στοιχείων. ●

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ (1883-1957)

Το 2007 είχε κηρυχθεί έτος Νίκου Καζαντζάκη. Θεωρώ αναγκαίο να καταθέσω μια μικρή αναφορά στην πιο πολυσύνθετη πνευματική μορφή της πατρίδος μας, μιας και συμπληρώθηκαν 50 χρόνια από το θάνατό του.

Λογοτέχνης, πεζογράφος, συγγραφέας, ποιητής, φιλόσοφος με παγκόσμια αναγνώριση. Ο Νίκος Καζαντζάκης γεννήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης, στις 18 Φεβρουαρίου του 1883 και πέθανε στο Φράιμπουργκ της Γερμανίας στις 26 Οκτωβρίου του 1957, τέσσερις μήνες πριν κλείσει τα εβδομήντα πέντε του χρόνια. Στην πρώτη Κρητική επανάσταση, η οικογένεια του έρχεται για έξι περίπου μήνες στον Πειραιά και αργότερα μεταξύ του 1887-1889, καταφεύγει στη Νάξο. Εκεί φοιτά στο γαλλικό κολέγιο του Τιμίου Σταυρού, όπου μαθαίνει γαλλικά και τα ιταλικά και αφομοιώνει τα πρώτα στοιχεία του Δυτικού πολιτισμού.

Αργότερα, το 1889, νεαρός γυρίζει στο Ηράκλειο για να συνεχίσει τις γυμνασιακές του σπουδές μέχρι το 1902. Το 1902 είναι φοιτητής της Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών και το 1906 στις 9 Δεκεμβρίου αναγορεύθηκε διδάκτωρ με άριστα. Το 1908 φεύγει για το Παρίσι και αρχίζει να μελετάει το γερμανό φιλόσοφο Νίτσε, ενώ ταυτόχρονα παρακολουθούσε μαθήματα του φιλόσοφου Μπέρξεν. Το 1911 παντρεύεται την Γαλάτεια Αλεξίου, κόρη του εκδότη Στέλιου Αλεξίου, αδερφή της Έλλης Αλεξίου, με την οποία είχε νεανική γνωριμία, που με τον καιρό εξελίχθηκε σε έρωτα και κατέληξε σε γάμο, που όμως διαλύθηκε το 1924. Η Γαλάτεια κράτησε για πάντα το επίθετο του Καζαντζάκη. Κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών πολέμων υπηρετεί στο στρατό εθελοντής, μετά για πέντε χρόνια ταξιδεψε σ' όλη την Ευρώπη, Ιαπωνία, Κίνα, Ρωσία, Αγγλία, Αίγυπτο και στο Όρος Σινά. Έμαθε πέντε ακόμη γλώσσες. Απ' αυτές τις χώρες που επισκέπτεται στέλνει διάφορες ανταποκρίσεις σε εφημερίδες και περιοδικά.

Στα 1914 πηγαίνει μαζί με τον ποιητή Άγγελο Σικελιανό,

ΤΟ ΔΗΜΟΦΩΝ
Ιανουαριος-Φεβρουαριος-μάρτιος 2008

ΤΟΥ ΣΤΕΛΙΟΥ ΜΟΥΖΑΚΗ

Ήλιε, μεγάλε ανατολίτη μου, χρουσό

*σκουφί του νου μου, αρέσει μου στραβά να
σε φορώ, πεθύμησα να παίξω, όσο να ζης,
όσο να ζω κι εγώ, για να χάρη ή καρδιά
μας. Καλή 'ναι τούτη η γης, αρέσει μας,
σαν το σγουρό σταφύλι στον μπλάβο
αγέρα, Θέ μου, κρέμεται, στο δρόλαπα
κουνιέται και την τσιμπολογούν τα πνέματα
και τα πουλιά του ανέμου". (Οδύσσεια, 1-6)*

NIKOS

στο Άγιον Όρος και ζεί για λίγους μήνες τη μοναστική ζωή. Το 1918 γίνεται Υφυγητής της Φιλοσοφίας του Δικαίου και το 1919 ως Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Προνοίας και Περιθάλψεως, έλαβε εντολή από τον Πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο -μετά την επικράτηση της ρωσικής επανάστασης- να φροντίσει για τον επαναπατρισμό των 150.000 Ελλήνων προσφύγων από τη Νότια Ρωσία και τον Καύκασο και την αποκατάσταση τους στην Μακεδονία και στην Θράκη.

Το 1925 ανέμεσα σε διάφορα ταξίδια που έκανε στα νησιά των Κυκλαδών, βρίσκεται αντιμέτωπος και με τις αστυνομικές αρχές της Κρήτης για διάφορα δημοσιεύματα του στη "Νέα εφημερίδα" του Ηρακλείου (16/2/1925). Λίγο αργότερα φεύγει στη Σοβιετική Ένωση ως απεσταλμένος της Αθηναϊκής Εφημερίδας "Ελεύθερος Λόγος". Στις 19 Μαΐου του 1927 γυρίζει από τη Σοβιετική Ένωση και εγκαθίσταται στην Αίγινα. Στις 20 Φεβρουαρίου 1928 φεύγει και πάλι για τη Σοβιετική Ένωση, με πρόσκληση της Σοβιετικής Κυβέρνησης. Το 1932 χάνει τη μητέρα του και το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου, χάνει και τον πατέρα του. Γυρίζει στην Ελλάδα και μένει στην Αίγινα. Κατά τη Γερμανοϊταλική κατοχή έζησε, σε μεγάλη στέρηση στην Αίγινα και αγωνίζόταν με την πένα του και με τα λόγια του, δίπλα στον αντιστεκόμενο λαό.

Μετά την απελευθέρωση, στα 1945, αναλαμβάνει Υπουργός Εθνικής Παιδείας, άνευ χαρτοφυλακίου, στην Κυβέρνηση Σοφούλη. Στο 1946 ως Γενικός Γραμματέας του Μορφωτικού Τμήματος της Ουνέσκο θρίασκεται στο Παρίσι, παραιτήθηκε όμως μετά από ένα χρόνο, για να αφοσιωθεί τελείως στη λογοτεχνία και εγκαταστάθηκε στην αρχαία Ελληνική πόλη Αντίπολης της Γαλλίας στην Κυανή Ακτή. Αυτή τη χρονιά παντρεύεται, για δεύτερη φορά, με την Ελένη Σαμίου που ζήσει κοντά του, μέχρι το τέλος της ζωής του. Με καμιά από τις δύο δεν απέκτησε παιδιά. Τον Ιούλιο του 1957 ξεκίνησε για την Κίνα καλεσμένος από την Κινέζικη Κυβέρνηση. Τη χώρα αυτή τη γνωρίζει γιατί την είχε επισκεφτεί στα 1933, είχε μάλιστα δημοσιεύσει τις εντυπώσεις του από αυτό το ταξίδι. Παρά το γεγονός ότι υπέφερε από λευχαι-

KAZANTZAKIS

"Δεν ελπίζω τίποτα

Δε φοβάμαι τίποτα,

Είμαι ελεύθερος"

μία τα τελευταία χρόνια, επιθυμούσε να δει τις αλλαγές που οι αντίθετες ιδεολογίες είχαν δημιουργήσει σε αυτή τη χώρα. Πάντα έλεγε και έγραφε: "Βιάζω το σώμα μου να υπακούει στην ψυχή μου κ' έτσι ποτέ δεν κουράζομαι, θα επιστρέψουμε στην Ευρώπη μέσω του Βορείου Πόλου".

Για να επισκεφτεί το Χονγκ-Κονγκ, τον εμβολίασαν για ευλογία, κατά την πτήση προς τον Βόρειο Πόλο, το εμβόλιο μολύνθηκε και νοσηλεύθηκε στην Πανεπιστημιακή Κλινική της Φράμπουργκ, όπου και πέθανε το βράδυ της 26 Οκτωβρίου 1957. Λίγο πριν πεθάνει, τον επισκέφτηκε ο άνθρωπος που θαύμαζε περισσότερο ο Άλμπερτ Σβάιτσερ, ο οποίος τον είχε προτείνει και για το βραβείο Νόμπελ της Λογοτεχνίας. Τόσο ήταν αγαπημένοι και δεμένοι με φιλία με τον Άλμπερτ Σβάιτσερ που η κόρη του Ρένα Έκερτ Σβάιτσερ έλεγε "Ο πατέρας μου και ο Καζαντζάκης ήταν πνευματικοί αδελφοί". Η σωρός του μεταφέρθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης και τον έθαψαν στο κάστρο Φορτινέγκο του παλιού βενετσιάνικου τοίχους που περιβάλλει την πόλη. Είναι ένας απέριττος τάφος με έναν ξύλινο σταυρό από χονδρά μαδέρια, με επιτύμβια πλάκα που γράφει: "Δεν ελπίζω τίποτα, Δεν φοβούμαι τίποτα, Είμαι Ελεύθερος". Τη φράση αυτή είχε παραγγέλλει να τη χαράξουν απάνω στον τάφο του. Το μεγάλο τέκνο της Κρήτης, που πάντα έλεγε στους συντοπίτες του: "Να μην ξεχνάτε πως είστε Κρητικοί. Είναι μεγάλη ευθύνη να 'σαι Κρητικός. Μεγάλη ευθύνη...", ξαναγύρισε στο χώμα της πατρίδας του και άπως έγραψε στις αφγήγοσεις του: "κουράζομαι λίγο, μα ο Οδυσσέας μέσα μου αχόρταγος, βλέπει με απληστία: Τι χαρά να ταξιδεύεις και τι χαρά, να γυρίζεις στον τόπο που γεννήθηκες, στο σπίτι σου". Ο Καζαντζάκης δεν ανήκει μοναχά στην Κρήτη, δεν ανήκει μοναχά στην Ελλάδα. Ανήκει σε όλο τον κόσμο.

Σαν άνθρωπος ο Καζαντζάκης ήταν απλός, ήρεμος και λιτοδίαιτος. Πέρασε τη ζωή του σε φτώχεια. Όμως, πνεύμα οπινθηροβόλο, φιλόδοξο και ανήσυχο. Ήταν αφοσιωμένος στις πνευματικές του ασχολίες. Το δίκαιο και η αξιοπρέπεια ήταν οι φλόγες που τον θέρμαιναν στη ζωή του. Υπήρξε μο-

ναδικό, ίσως, παράδειγμα αδιάκοπης προσπάθειας για την κατάκτηση της κορυφής. Ο Καζαντζάκης ως συγγραφέας αξιώθηκε παγκόσμιας αναγνώρισης και προτάθηκε εκτός από τον Άλμπερτ Σβάιτσερ και από την Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών το 1945, για το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας. Τα έργα του έχουν μεταφραστεί σε περισσότερες από 30 γλώσσες και μερικά μυθιστορήματα του, πετυχημένες κινηματογραφικές ταινίες.

Ας πούμε και λίγα λόγια για το έργο του. Το καλοκαίρι του 1932 ο Καζαντζάκης, έχοντας τελειώσει την τρίτη γραφή της Οδύσσειας, καταπιάνεται με την έμμετρη μετάφραση της Θείας Κωμωδίας, που την αποτελείνει μέσα σε 45 ήμερες. Και τον Οκτώβρη του ίδιου χρόνου ξεκινάει για την Ισπανία, με την ελπίδα να βρει μια παρηγοριά για τον πρόσφατο θάνατο της μητέρας του. Ξεπάίει εργαζόμενος μανιωδώς, γράφοντας από το Νοέμβρη του 1932 ίσωμε τον Ιούλιο του 1937 περισσότερα από 21 έργα, όπως Δάντης, Νοέμβριος 1932 (Μαδρίτη), Ο Γκρέκο, 23 Μαρτίου-5 Απριλίου 1933 (Παρίσι), Τσιγκισχάνος 23-25 Οκτωβρίου 1933, κ.άλ.

Στα 1935 ο Καζαντζάκης ήταν πενήντα δυο χρονών. Είχε ήδη δημοσιεύσει τις τραγωδίες του "Οδύσσεας", "Χριστός" και "Νικηφόρος Φωκάς", είχε αποκτήσει φήμη από τα ταξιδιωτικά του βιβλία και για μια μικρή μερίδα του αναγνωστικού κοινού ήταν ο στοχαστής της "Ασκητικής". Ένας θρύλος τον παρακολουθούσε, για το φιλέρημα φυσικό του, την ασκητική ζωή του, τον ανικανοποίητο πόθο του. Μπορεί κανείς να πει ότι οι περισσότεροι διεβλεπαν από τότε πως ο Καζαντζάκης αναζητούσε τη σωτηρία του στα ακρότατα. Οι οικείοι του το ήξεραν καλύτερα. Για να διατηρήσει την υγεία της ψυχής του, είχε χρειαστεί το ταξίδι και τη μοναξιά. Η κοινωνία των ανθρώπων εξασθένιζε τη φλόγα του. Υπήρξε ειλικρινής όταν, αναφώνησε με σπαραγμό: "Πασκίω ξεθεωμένος να ξανακαταχθίσω, κάθε στιγμή, αυτό πού κατάχησα σ' όλη μου τη ζωή: αυτή τη μικροσκοπική παλαιότρα της λευτεριάς, αυτή την τρεμουλιαστή σπίθα του νου, αυτή την ανυπόταχτη, αιματηρή, εφήμερη φλόγα της καρδίας μου." (Βραχόκηπος, 57).

Στα 1935, ο Καζαντζάκης επιχείρησε το πρώτο του ταξίδι στην Άπω Ανατολή. Έγραφε από το Χόγκ Κόγκ στις 16 Μαρτίου "Το Colombo, η Σιγκαπούρη, μου δώκαν πολλή χαρά. La Croix du Sud, εξαίσια". Ο Καζαντζάκης ταξίδεψε έχοντας μέσα στην καρδιά του την "Οδύσσεια" και στα ενδόμυχα της καρδιάς του, την "Ασκητική". Η "Ασκητική" περιέχει την κοσμοθεωρία του, την καταγραφή του πνευματικού του προβληματισμού. Την "Ασκητική" ο Καζαντζάκης την είχε γράψει στο Βερολίνο στα 1923, αφού την είχε εργαστεί μερικά χρόνια. Την πνευματική πείρα εκείνης της εποχής, είναι που μυθοποιεί, όταν προσποιείται πως μετουσιώνει τις δοκιμασίες του εξωτικού ταξιδιού του, σε μια κοσμοθεωρία. Άλλα το αποτέλεσμα είναι συγκλονιστικό. Μέσα από τις περιπέτειες της καρδιάς και του πνεύματος, ο ήρωας του καταφέρνει να δώσει ένα νόημα στον κόσμο και να διατυπώσει μια θεωρία για τον προορισμό του ανθρώπου. Μια "Διπλή πορεία". Η "Ασκητική" του "Πατάει όλα τα ορατά και τ' ανεβαίνει", δεν κάνει τίποτα άλλο παρά ν' αγωνίζεται να νικήσει την αδράνεια: "χιμάει, τρικυμίζει, καρποβολάει την ύλη", ενώ αναρωτιέται "Ποιος είναι ο σκοπός του αγώνα τούτου; Έτοιμος είναι ο κακομοίρης, συφεροντολόγος πάντα, νους του ανθρώπου, ξεχωρίντας πως η Μεγάλη Πνοή δε δουλεύει μέσα σε ανθρώπινο καιρό, τόπο κι αιτιότητα". Το χρέος του ανθρώπου, κατά την "Ασκητική", είναι να προσαρμόζει το ρυθμό της εφήμερης ζωής του, στο ρυθμό της πορείας του Αγωνιστή Θεού, ούτως ώστε, σε κάθε κρίσιμη εποχή, μια άλλη κοινωνική τάξη, να έχει τη δυνατότητα να ενσαρκώνει την ορμή προς τ' απάνω. Είναι μια "διπλή πορεία - εσωτερική κι εξωτερική".

Στέλιος Μουζάκης
Ιστορικός Λαογράφος

Με αφορμή την πρόσφατη χιονόπτωση -που δεν παρατηρείται συχνά στην περιοχή μας- και που έκανε την μικρή μας πόλη να θυμίζει παραμυθένιο ορεινό χωριουδάκι σκεφτήκαμε πως καθόλου άσχημη ίδεα δεν θα ήταν μια μικρή αναφορά στο καιρικό αυτό φαινόμενο μέσα από τις σελίδες μας. Τώρα που όλοι μας θαυμάσαμε το υπέροχο λευκό τοπίο, το οποίο κατάφερε μέσα σε λίγες ώρες να μας βγάλει από την καθημερινότητα και να μας κάνει όλους παιδιά, ας δούμε τι είναι στην πραγματικότητα αυτές οι λευκές νιφαδούλες που μπορούν να αλλάξουν τόσο πολύ το περιβάλλον μας.

Ποιά μπορεί να είναι η προσφορά τους αλλά και τα προβλήματα που μπορούν να επιφέρουν στον πλανήτη μας καθώς επίσης πως μπορούμε να προστατευθούμε από τις δυσκολίες τις οποίες μπορούν να φέρουν;

Αποτελείται κατά 100% από παγοκρυστάλλους σε μορφή χιονονιφάδων. Το χιόνι (καθαρεύουσα η χιών) δημιουργείται μεταξύ, κάτω, ή πάνω από τα στρώματα των νεφών, ανάλογα του πλάτους και της θερμοκρασίας των νεφών, από τη συμπύκνωση των υδρατμών σε θερμοκρασία κατώτερη του σημείου πτήξεως αλλά με πολύ βραδύ ρυθμό. Έτσι το χιόνι αποτελείται από κρυστάλλους πάγου, που ενωμένοι μεταξύ τους χαλαρά σχηματίζουν τις λευκές και ελαφρές χιονονιφάδες. Μεγάλες ποσότητες σχηματίζονται στα ψηλά νέφη σε όλα τα πλάτη της Γης. Αν και είναι κοινότατο στους πόλους εν τούτοις σχηματίζεται περισσότερο στις βόρειες εύκρατες ζώνες επειδή ο αέρας περιέχει περισσότερη υγρασία. Στα πολικά όρη, οροπέδια αλλά και στα ψηλότερα όρη πέφτει σε μεγάλη ποσότητα, έκταση και βάθος ώστε η πίεση των τελευταίων στρώσεων μετατρέπει αυτό σε πάγο, σχηματίζοντας έτσι τους παγετώνες που στις πολικές περιοχές καλύπτουν χιλιάδες τετραγωνικά μίλια.

Για πολλούς τοπογραφικούς και μετεωρολογικούς λόγους οι χιονοπτώσεις ποικίλουν σημαντικά στις κορυφές των βουνών ακόμα και αν είναι στον ίδιο παράλληλο. Τα όρια του "διαρκούς χιονιού", στις κορυφές, είναι από 300μ. υψόμετρο σε γεωγραφικό πλάτος 70°, 1.500μ. σε 60°, 2.100μ σε 50°, 3.000μ σε 40°, 3.900μ. σε 30°, 4.500 σε 20° και 5.100μ. στον 1-σημερινό.

Τα κρυσταλλικά συσσωματώματα των νιφάδων του χιονιού είναι κατά το πλείστον διαφανή με στιλπνές έδρες που αντανακλούν το φως και παρουσιάζουν μάζα λευκή. Το μέγεθος των κρυστάλλων τους είναι 0.25 - 13 χιλιοστά (mm) και πέφτουν μεμονωμένα ή ενωμένοι σε νιφάδες που σχηματίζονται συνήθως σε ήρεμη χιονόπτωση με θερμοκρασία εδάφους 0° C ή χαμηλότερη. Τα λίαν ψυχρά νέφη σχεδόν πάντα είναι ξερά σε αντίθεση με τα θερμότερα νέφη (τα χαμηλότερα) που περιέχουν περισσότερη υγρασία και έχουν την τάση να παρασκευάζουν τους μεγαλύτερους, ταχέως αυξανόμενους και διακλαδιζόμενους κρυστάλλους.

Γενικά τα σχήματα των κρυστάλλων του χιονιού ανήκουν στον εξαγωνικό σύστημα με επικράτηση των αστεροειδών μορφών με έξι ακτίνες. Η ομορφιά και ο πλούτος τους έλκουσε τη προσοχή και το θαυμασμό των μελετητών του χιονιού από τους αρχαίους χρόνους μέχρι και σήμερα και αποδειγμένα θεωρείται ότι υπερτερούν σε τελεότητα και ποικιλία των κρυστάλλων οποιουδήποτε ορυκτού είδους.

Από το χιόνι πολλές οι ωφέλειες αλλά και οι καταστροφές. Διατηρεί τη θερμότητα του εδάφους και προστατεύει τη βλάστηση, από τη τήξη του παρέχει άφθονο ύδωρ που τροφοδοτεί ποτάμια και χειμαρρους. Στις πολικές περιοχές και στις κορυφές προσφέρεται θαυμάσια στην επικοινωνία και μεταφορά ειδών με έλκηθρα. Συνθλιβόμενο και μετατρεπόμενο σε πάγο συντελεί τα μέγιστα στη διάβρωση του εδάφους μετατρέποντας τους βράχους σε χώμα και διανοίγοντας ρυάκια και όχθες ποταμών. Άλλα και η γρήγορη τήξη του δημιουργεί επικινδυνές πλημμύρες, η άφθονη πτώση του φράζει δρόμους και διακόπτει συγκοινωνίες, εκ του βάρους του δημιουργεί θραύση δένδρων και δικτύων, ενώ ακόμη σε πλαγιές εκ του βάρους του δημιουργεί χιονοστιβάδες που κατερχόμενες προδενούν καταστροφές.

Στις περισσότερες όμως των περιπτώσεων στη γεωργία το χιόνι είναι ωφέλιμο. Καταστρέφει παράσιτα, τα ποώδη φυτά δεν βλάπτονται και γενικά τα χειμερινά σιτηρά και τα κτηνοτροφικά ψυχανθή καλυπτόμενα από το χιόνι προστατεύονται από τους παγερούς ανέμους. Δημιουργεί βραδεία απορρόφηση και αποθήκευση από τη τήξη ύδατος, όπου και χαρακτηριστική η εμπειρία στις ελαιοκομικές περιφέρειες ότι μετά βαρύ χειμώνα με άφθονες χιονοπτώσεις είναι πλούσια η σεδιά.

Τέλος δεν θα πρέπει να λησμονείται και η μεγάλη προσφορά του στον αθλητισμό, στα χιονοδρομικά κέντρα και στον τουρισμό.

Οι πολύ χαμηλές θερμοκρασίες, οι χιονοπτώσεις και ο παγετός εφιστούν την ιδιαίτερη προσοχή μας και έτσι σας συνιστούμε να λαμβάνετε τα ακόλουθα μέτρα ώστε το χιονισμένο τοπίο να μας αφήνει μόνο όμορφες αναμνήσεις.

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗΣ

Αν βρίσκεστε στο σπίτι

- Διατηρείστε το σπίτι σας ζεστό και παραμείνετε μέσα, όσο αυτό είναι δυνατό
- Μην αφήνετε τα παιδιά να βγουν έξω ασυνόδευτα.
- Ελέγξτε το δίκτυο ύδρευσης, τους σωλήνες και τον υαλοπίνακα του ηλιακού θερμοσίφωνα

Αν βρίσκεστε στο αυτοκίνητο

- Αποφύγετε την οδήγηση σε δύσβατες περιοχές.
- Άλλαξτε πορεία αν βρίσκεστε σε δύσβατο δρόμο και υπάρχει έντονη χιονόπτωση.
- Τηρείτε τις αποστάσεις ασφαλείας από τα προπορευόμενα οχήματα.
- Παραμείνετε στο αυτοκίνητο αν αυτό ακινητοποιηθεί. Ανάβετε τη μηχανή για 10 λεπτά ανά ώρα και διατηρείτε την εξάτμιση του οχήματος καθαρή από το χιόνι.

Αν βρίσκεστε σε εξωτερικό χώρο

- Πηγαίνετε σε ασφαλές μέρος χωρίς να εκτεθείτε στη χιονοθύελλα.
- Ντυθείτε με πολλά στρώματα από ελαφριά και ζεστά ρούχα αντί για ένα βαρύ ρούχο και φορέστε ζεστές αδιάβροχες μπότες. Προτιμήστε ένα αδιάβροχο εξωτερικό ρούχο.
- Προσέξτε τις μετακινήσεις σας σε περιοχές όπου προβλέπονται χιονοπτώσεις.
- Χρηματοποιείστε αντιολισθητικές αλυσίδες αν είναι απολύτως απαραίτητο να μετακινηθείτε με αυτοκίνητο. Είναι προτιμότερο να ταξιδέψετε κατά τη διάρκεια της ημέρας χρησιμοποιώντας κεντρικούς δρόμους. Ενημερώστε τους οικείους σας για τη διαδρομή που θα ακολουθήσετε.
- Προτιμήστε τα μέσα μαζικής μεταφοράς για μετακινήσεις στην πόλη.

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΓΕΤΟΥ

Σε περιοχές όπου έχει δημιουργηθεί παγετός απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή όταν οδηγείτε. Ενημερωθείτε για την κατάσταση του οδικού δικτύου και έχετε αντιολισθητικές αλυσίδες. Αν μετακινείστε πεζή, φορέστε κατάλληλα παπούτσια ώστε να αποφύγετε τραυματισμούς λόγω της ολισθηρότητας.

ΣΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ

Προληπτικά μέτρα για την προστασία των σωληνώσεων από ενδέχομενο παγετό:

- Μην σπαταλάτε αλόγιστα νερό για να απομακρύνετε το χιόνι και τον πάγο.
- Ελέγξτε αν υπάρχουν διαρροές στις βρύσες ή στα καζανάκια.
- Βεβαιωθείτε ότι οι υδρορροές στα μπαλκόνια και τις ταράτσες είναι καθαρές από φύλλα και σκουπίδια και λειτουργούν ομαλά.

Αν παρόλα αυτά παγώσουν οι κεντρικοί σωλήνες σας, ακολουθήστε τις παρακάτω οδηγίες:

- Κλείστε αμέσως τον κεντρικό διακόπτη παροχής νερού του σπιτιού και ελέγξτε τον υδρομετρητή. Αν συνεχίζει να λειτουργεί ("γράφει") τότε υπάρχει διαρροή στο δίκτυο σας. Κλείστε το διακόπτη της κεντρικής παροχής και καλέστε έναν υδραυλικό.
- Ελέγξτε αν έχουν βραχεί ή διατρέχουν κίνδυνο οι ηλεκτρικές σας εγκαταστάσεις και απομονώστε τις.
- Βεβαιωθείτε ότι οι εξωτερικοί σωλήνες (π.χ. ηλιακού θερμοσίφωνα, βρύσες μπαλκονιών) είναι μονωμένοι διαφορετικά να φροντίσετε ώστε να μονωθούν το συντομότερο δυνατόν.

K.T. - πηγή: διαδίκτυο ●

Μνήμη αγαθή Μακαριστού Αρχιεπισκόπου
Αθηνών και πάσης Ελλάδος κυρού Χριστόδουλου

Πάναγοι ήχοι θρηνωδιών επιτάφιων
μαρμάρωσαν εξαίφνης
την ζοφώδη πάχνη μιας αυγής άυλης
κι ο ουρανός έγινε πιο μαβής,
πιο απρόσιτος.

Οιμωγές περιούσιου ποιμνίου πεντάρφανου,
διαχέονται ως φως ίλαρόν
απ' άκρου εις άκρον
της γαίας ελληνικής,
που τώρα στάζει αίμα και δάκρυα.
Το παμμακάριο της Ορθοδοξίας άνθος
με την χρυσή άλω,
ο ακατάλυτος της Δικαιοσύνης ήλιος
της MAGNA GRECIA,
έσβησε για πάντα.

Τα βιολιά των δακρυρροούντων αγγέλων
έμειναν δίχως χορδές
και δίχως νότες οι ψαλμοί τους.
Και ιδού,

ο Αξιομακάριστος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών
κυρός Χριστόδουλος-Αρχάγγελος θεόσταλτος-
προσέρχεται «εν πνεύματι αγίω διαπορευόμενος»
προς τα ελέη της Πλατυτέρας των Πλατυτέρων,
υπό την θεία προστασία μυριάδων ωσαννά.

Υπερύμνητε Άγιε Ιεράρχη,
αγλάσιμα του γένους των Ελλήνων
που ευτύχησε να σ' έχει
τέκνο του ευκλεές
και ευτύχησες να γίνεις το ίνδαλμά του,
έφυγες πολύ νωρίς.

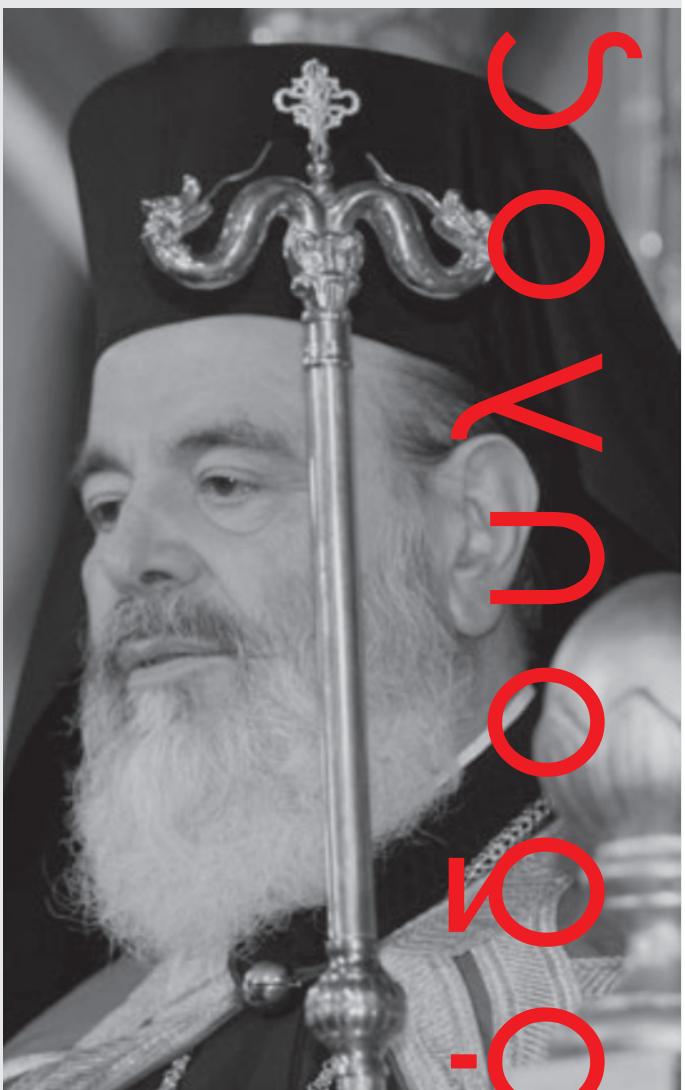
Η πατρίδα σε ευγνωμονεί,
μ' ένα ρίγος νωπής συγκίνησης
κι έναν κύκλο ικεσιών πικρής προσευχής.
Αλλά αισθάνεται πολύ πιο φτωχή
από την αυγή
της 28ης Ιανουαρίου 2008,
όταν η ποιμαντική σου μίτρα
έχασε την λαμπτηδόνα των λίθων της
και μεταβλήθηκε σε ακάνθινο στέφανο
μάρτυρος Ποιμενάρχου.

Το αποτύπωμά σου,
Μυστικός Δείπνος και φάρος τηλαυγής,
έμεινε να διαχέει το ωκεάνειο φως
του ψυχικού μεγαλείου σου εσαεί,
μέσα στην στιλπνότητα των αιώνων.
Φωτοδότη

χρυσοποιόκιλτης θεϊκής αρμονίας,
η ομνύμενη αφοσίωση
του πιστού σου ποιμνίου,
ας γίνει νάναι δρόσος μοσχομύριστη για σε
κι ένα φως της στερνής σου δικαίωσης.

Πορεύου τώρα γαλήνια
προς την χορεία των αγγέλων
αδαμάντινε Ιεράρχη της Ρωμιοσύνης.
Στην ενθύμησή σου,
η ψυχή της χριστιανοσύνης θα γαληνεύει.

Γιάννης Γ. Κασιμάτης
Λογοτέχνης

ΠΕΡΙ- ΠΛΑΝΩΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ ΜΕ ΤΑ ΚΟΛΩΝΑΚΙΑ
βιβλίο της
ΒΟΥΛΑΣ ΑΡΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ ΤΟΥΖΟΠΟΥΛΟΥ

Το έργο σατιρίζει τα σύγχρονα προβλήματα των πόλεων και την αντιμετώπισή τους από τις τοπικές Αρχές. Μπορεί οι καταστάσεις να αναφέρονται στον Δήμο Νέας Ιωνίας Αττικής, του οποίου είναι δημότης η συγγραφέας, αλλά αφορούν όλες τις τοπικές κοινωνίες αφού τα προβλήματα είναι κοινά και η ψυχολογία και συμπεριφορά των αρμοδίων ίδια. Π.χ. Ο τίτλος του βιβλίου καυτηριάζει την έλλειψη επαρκούς πρασίνου στις πόλεις όπου αντί για δένδρα φυτεύουν μεταλλικά κολωνάκια. Η λέξη περι- "πλανώμενοι" στον τίτλο είναι διακεκομένη ώστε να ξεχωρίσει η έννοια "πλανώμενοι" που σημαίνει "ξεγελασμένοι".

Η ζωγραφική στο εξώφυλλο είναι έργο της ίδιας της συγγραφέως. Άλλα τρία ζωγραφικά της έργα περιέχονται στις μέσα σελίδες. Η υπόλοιπη επιλογή εικόνων στις εσωτερικές σελίδες του βιβλίου έγινε από την συγγραφέα, ως επί το πλείστον με χιουμοριστική διάθεση, όπως πχ η εικόνα του αρμέγματος μιας κατσίκας με λεζάντα: "είσ- πραξη δημοτικών τελών" κ.λ.π.

ΑΠΟΣΤΑΣΜΑΤΑ από επιστολή του Συγγραφέα, Καθηγητή και Λόγιου **ΣΑΡΑΝΤΟΥ Ι. ΚΑΡΓΑΚΟΥ** προς την Συγγραφέα με σχόλια σχετικά με το βιβλίο της.

"Δεν θα μπορούσα να λησμονήσω την συγγραφέα που μου χάρισε στιγμές ευφροσύνης. Δεν θα μπορούσα να αγνοήσω ένα βιβλίο που από την πρώτη σελίδα του βρίθει "αττικού άλατος". Πετυχάινετε να μετασχηματίζετε όλα όσα μας δυναστεύουν σε ένα χαμόγελο. Γέλα και διάβασε. Συγκατάβαση, ίσως και περιφρόνηση, ίσως και ευγνωμοσύνη για το γέλιο που μας προσφέρουν κάποιοι στην προσπάθειά τους να μας σώσουν."

ΚΡΙΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ Του Κου **ΒΑΛΑΒΑΝΗ ΚΥΡΙΑΚΟΥ**, Επίτιμου Προέδρου της Πανελλήνιου Εταιρείας Λόγου και Τέχνης, Συγγραφέα Δημοσιογράφου - Τεχνοκρίτη, Τακτικού μέλους της Διεθνούς Εταιρείας Κριτικών Λογοτεχνίας για το έργο

"ΠΕΡΙ-ΠΛΑΝΩΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ ΜΕ ΤΑ ΚΟΛΩΝΑΚΙΑ" της συγγραφέως Βούλας Αραμπατζόγλου Τουζοπούλου.

Ένα έργο μνημών και αναμνήσεων από την παλαιά Ν. Ιωνία έως σήμερα. Η συγγραφέας με πολλή χάρη και ευαισθησία αναβιώνει στιγμές ζωής που έζησε ή θυμάται και τις αποδελτοποιεί στις σελίδες του έργου της με θαυμασμό, δέος και αγάπη. Ως μάρτυς ωραίων και ευτράπελων εκφράζει τις απόψεις της με σατιρικό ή σκωπτικό πνεύμα. Στη συγκρότηση της λεπτομέρειας ή της αποκρυπτογραφημένης πραγματικότητος σχολιάζει με βλέμμα οικείωσης και λογική εξήγηση την αίσθηση του μυστηρίου των πεπραγμένων. Άνετα κρίνει, εγκρίνει, απορρίπτει, απατιρίζει αλλά και διακριτικά προσδιορίζει το μέγεθος της ευθύνης των κάπιων αρμοδίων.

Ένα έργο που στις αφηγήσεις αγγίζει το μυστικό διάλογο της ψυχής τουλάχιστον σε θέματα ταξιδίων στις αλημόνητες πατρίδες και εν πολλοίσι στέκει στα σημερινά και με βεβαιότητα και τρυφερότητα παρακολουθεί την εξέλιξή τους από την πρωτογενή τους σύλληψη.

Η συγγραφέας θαυμάζει ή εγκρίνει σαν εναλλακτική λύση τα όποια λάθη όπως ΠΑΡΑΝΟΪΚΑ ΠΑΡΑ-ΙΩΝΙΚΑ , ΤΑ ΑΥΤΟΝΟΗΤΑ ή ΑΥΤΟΑΝΟΗΤΑ, ΠΑΡΕΝΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ κλπ και καταθέτει με εύσχημο τρόπο αλλά και διακριτικά τις απόψεις της για θέματα τοπικής επικαιρότητας. Πιστεύω στις μεταξύ αστείου και σοβαρού τοποθετήσεις της ότι περνάει πολλές αλήθειες (δεδηλωμένα - άδηλα ή φανερά) και με αναμφισβήτητη κομψότητα ξεσκεπάζει τα νεφελώματα του κακοποιημένου τοπικού μύθου.

Είναι μια δημιουργός που στη μορφοπλαστική της φαντασία νομίζουμε ότι αεροβατεί, αλλά στη διάρθρωση των εντυπώσεων της αποθανατίζει λάθη και αρετές που κάποτε και άλλοτε σχολιάζει όχι χαιρέκακα αλλά με πολύ ενδιαφέρον. Ένα έργο ευθύνης με παραδοσιακό και ηθογραφικό περιεχόμενο που οι αισθητικές του απαιτήσεις φέρουν στο φως ενδείξεις ή αποδείξεις λαθών, παρερμηνεύσεων ή διακριτικών παραλείψεων σε βιόμορφα ή καθημερινά σχήματα. Ωραίος ο τρόπος της γραφής, άνετος και αποδεκτός και από τους βαλλομένους ή μη.

ΒΟΥΛΑ ΑΡΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ
ΤΟΥΖΟΠΟΥΛΟΥ

**ΠΕΡΙ - «ΠΛΑΝΩΜΕΝΟΙ»
ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ ΜΕ ΤΑ ΚΟΛΩΝΑΚΙΑ**

**ΤΟ ΕΙΡΗΝΙΚΟ
ΠΟΥΛΙ**

Ένα πουλί χαρούμενο
άνοιξε τα φτερά του,
για να ξεφύγει απ' το κλουβί
να βρει τη λευτεριά του.

Μια χαμηλά επέταγε
κι άλλοτε στα ουράνια,
γιατί έτοι ένοιωθε λεύτερο
με πλέρια περηφάνια.

Έτρεχε ασταμάτητα
σ' όλης της γης τα μερη,
ποτέ δεν κουράστηκε
νύχτα ή μεσημέρη.

Ειρήνης μήνυμα γλυκό
έπρεπε να μας φέρει,
σ' όλους τους λαούς της γης
το άσπρο περιστέρι.

Τραγούδαγε για λευτεριά
και για αδελφοσύνη.
Μ' ένα κλαδάκι αγιρειλιά
υμνούσε την ΕΙΡΗΝΗ.

Ζαννέτα Καλύβα - Παπαϊωάννου ●

25 χρόνια μπάσκετ

1983: Μία σημαντική χρονιά στην ιστορία του Μανδραϊκού Α.Ο., αφού μετά από πολλές και επίπονες προσπάθειες των Αριστ. Δούκα και Ιωάν. Κ. Δούκα ιδρύεται τμήμα μπάσκετ με την υπ' αριθ. 130/8-9-83 ομόφωνη απόφαση του ΔΣ του ομίλου.

Συνεπήθη επιτροπή αποτελουμένη από τρία τακτικά μέλη του ομίλου και ανέλαβαν την οργάνωση και προετοιμασία της καινούριας ομάδας ως και την ένταξη αυτής στην επίσημη κατηγορία ΕΣΚΑ.

Η επιτροπή αυτή συγκέντρωσε περί τους 20 νέους, προσέλαβε ως προπονητή τον Λευτέρη Γεωργίου, πρώην καλαθοσφαιριστή του Πανελευσινιακού και άρχισε η προετοιμασία της ομάδας στο ανοικτό γήπεδο μπάσκετ που κατασκευάστηκε τότε στην Μάνδρα.

Γίνονταν σκληρές και καθημερινές προπονήσεις και η ομάδα ανέβαινε συνεχώς αγωνιστικά.

Παράλληλα έδινε και φιλικά παιχνίδια με διάφορα σωματεία της περιοχής όπως με τον Πανελευσινιακό - ΓΑΣΕ - ΝΕ Μεγαρίδος κ.α. Τον Μάιο του 1984 συμμετείχε σε τουρνουά μπάσκετ ανεξάρτητων ομάδων που έγινε στο κλειστό γυμναστήριο Ελευσίνος και έφερε τα παρακάτω αποτελέσματα:

Με Πειραματικό 51-80, Β' Γυμνάσιο Ελευσ. 71-60, Β' Λύκειο Ελευσ. 65-59, Σ.Ε. Προσκόπων 119-19, Παλαίμαχοι Ελευσ. 55-56, Μορφωτικός Ελευσ. 47-79.

Νικήτρια του τουρνουά ανεδείχθη η ομάδα των παλαιμάνων Ελευσίνος.

Στους αγώνες του τουρνουά έλαβαν μέρος οι εξής παίκτες του Μανδραϊκού: Δρίτσας Δημ., Κριεκούκης Μιχ., Κριεκούκης Στεφ., Κοροπούλης Ευαγ., Κοντός Παν., Κατσέλης Άγγ., Λινάρδος Αθ., Παρθενίου Αναστ., Τερζής Παντ. και Φαρμάκης Βασ.

5 - 11 - 1983

Παίκτες και παράγοντες του τμήματος μπάσκετ του Μανδραϊκού στην πρώτη αναμνηστική φωτογραφία.

Όρθιοι: Ιωαν. Κ. Δούκας, Αριστ. Δούκας, Γεωργίου Λευτ. (Προπονητής), Μίγκος Π., Φαρμάκης Βασ., Κοντός Παν., Κριεκούκης Μιχ., Ζορμπάς, Βοϊλής Αν., Κοροπούλης Βαγγ., Λινάρδος Αθ., Διολέτης Δημ. (Γεν. Γραμμ.), Μπάρτζος Κων/νος.
Καθιστοί: Δούκας Γ., Λιάσκος Μελ., Μουρίκης Δημ., Αστρακιανάκης Γεώργ., Βασιλείου Γ., Δούκας Παν., Μουρίκης Ευαγ., Μαρούγκας Αν., Κατσέλης Άγγ. ●